

ИЗВЕСТИЯ
НА
ВАРНЕНСКОТО АРХЕОЛОГИЧЕСКО
ДРУЖЕСТВО
КНИГА XII

BULLETIN
DE LA SOCIÉTÉ ARCHÉOLOGIQUE
À VARNA
TOME XII

1961

ДЪРЖАВНО ИЗДАТЕЛСТВО — ВАРНА

МОДЕРНИ ПОДПРАВКИ ВЪРХУ ДВА АНТИЧНИ СЪДА ОТ ВАРНЕНСКИЯ МУЗЕЙ

В сбирките на Археологическия музей във Варна се пази фрагмент от паница, който бе публикуван през 1953 г. и отнесен към VI век пр. н. е.¹ Техниката на изработването на фигурите — чрез изстъргване на част от лицевата повърхност на паницата, ненареждането на изображенията в един пояс и тяхното наивно предаване — отделяше този фрагмент от другата антична керамика като единствен и особен екземпляр (обр. 1).

Оттам идва и неговата грешка, като иска да сравнява фрагмента от паница от Варна с керамиката от Истрия, която се датира от V—VI век от н. е.

През 1960 г. по време на своя престой във Варна съветският археолог проф. В. Блатватски видя отблизо съда и установи, че фрагментът се датира от III—II век пр. н. е. и че върху него чрез изстъргване на част от лицевата му повърхност са били из-

Обр. 1. Паница от III—II век пр. н. е. с допълнителни изображения от ново време

Fig. 1. Récipient du III—II s. av. n. ère à figures complémentaires des temps modernes

Този фрагмент от паница, още преди публикуването му, бе разгледан и отблизо проучен от J. Szilágyi, един от най-добрите познавачи на антична керамика в Унгария, който не се противопостави на датирането на паницата от края на VI век пр. н. е. Т. Иванов от Софийския археологически музей, който също отдавна се занимава с антична керамика и също добре я познава, има възможност да види този фрагмент и не отхвърли това датирание. Р. Флореску² постави под съмнение датирането му от това време, позовавайки се на това, че паницата е покрита с червен лак (при описанието ѝ никъде не се споменава за червен лак), че изображенията не са разположени в пояси и т. н. Той не обърна внимание на това, че паницата не е рисувана и че фигурите са се получили чрез изстъргване на полетата между

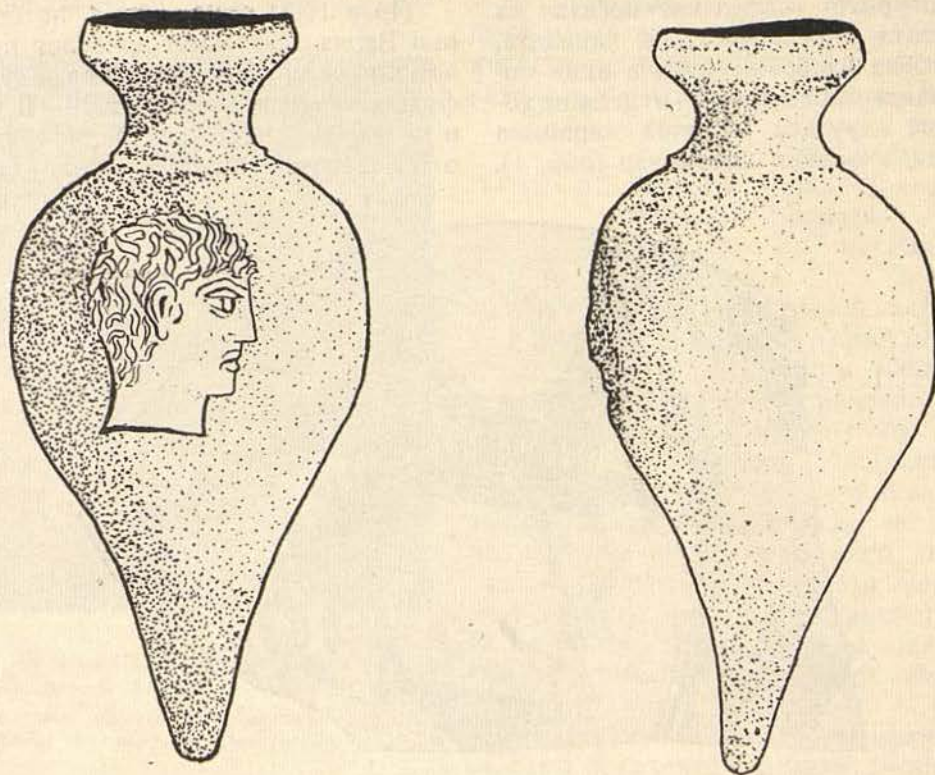
кусно подправени в ново време изображения, които наподобяват на изображенията върху старогръцките рисуванни съдове. Че изображенията не са изработени през античността, се установи и от по-нататъшните проучвания. Фигурите са били изработени по следния начин: най-напред са били прокарани с остър инструмент контурите им и след това полето между тях е било отнето с 2 мм. При очертаването на контурите, особено при крака на човешката фигура, контурът не е изтеглен до края на фрагмента, което не би се получило, ако те са били нанесени, когато паницата е била цяла. Съвсем ясно е, че фигурите са изработени само върху фрагмента. На местата, където е била изстъргана лицевата повърхност на паницата, е бил направен опит да се извърши заглаждане, което не навсякъде е излязло сполучливо. То е по-силно около фигурите, а на други места са се получили грапавини. Ръбът на паницата, когато са били подправени

¹ Г. Тончева — Старогръцката керамика в музея в гр. Сталин, ИВАД IX, стр. 29, фиг. 47 а, б.

² R. Florescu — Dacia II, 1958, стр. 515, 516.

фигурите върху повърхността, е бил отчет неравно. Техниката да се получават фигури не чрез рисуване, а чрез изстъргване на част от повърхността не е била позната в античността. Така върху фрагмента от паница, който може да се отнесе към III—II век

линдричен ръб на устието. От едната му страна, върху средната част на тялото чрез изстъргване, при което се е намалила дебелината му, е изработена глава на мъж с къса коса. Косата е предадена в безредно разхвърляни, къси кичури. На мястото на из-

Обр. 2. Съд от III—II век пр. н. е. с допълнително изображение на глава на мъж от ново време

Fig. 2. Vase du III—II s. av. n. ère à représentation complémentaire d'une tête d'homme des temps modernes

пр. н. е., в ново време са изработени изображения, които имитират изображенията върху античната рисувана керамика.

В сбирките на Варненския музей се пази малък съд, изработен от розова глина. Той носи инв. № II 3303, има размери 10×5,5 см и произхожда от Добруджа (обр. 2). По лицевата му повърхност се забелязват останки от черен лъскав фирнис. Той има сферично тяло, остро дъно, къса шия и издаден, ци-

стъргането глината на съда има по-розов цвят. В античността релефните изображения са се изработвали отделно и после се залепвали върху съдовете, а не са се получавали чрез изстъргване на повърхността на съда. Това ни дава известно основание да смятаме, че изображението и върху този античен съд е било изработено в по-ново време.

Г. Тончева

CONTREFAÇONS MODERNES SUR DEUX VASES ANTIQUES AU MUSÉE ARCHÉOLOGIQUE DE VARNA

Dans les collections du musée archéologique de Varna on conserve un fragment d'un récipient qui a été publié en 1953 et daté du VI s. av. n. ère. R. Florescu met en doute cette date et croit, que ce récipient ressemble à une céramique peinte d'Istria, qui date du VI s. de n. ère. Mais V. Blavatski, lors de son séjour à Varna en 1960 a établi que ce fragment remonte aux III—II s. av. n. ère et qu'on y a ajouté à notre époque des figures qui ressemblent à

cellesqui sont peintes sur la céramique antique. Des études ultérieures ont confirmé cette supposition.

Nous avons un cas semblable avec un autre vase antique du musée de Varna sur lequel on remarque des traces de vernis noir. Sur la surface faciale, à notre époque on y a ajouté, après grattage, ce qui a amené un amincissement de l'épaisseur du vase, une tête d'homme de profil.

G. Tontchéva